

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

2

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 2. – 716 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Кирилюк Алла Володимирівна ВИКОРИСТАННЯ ШІ В ГАЛУЗІ ОСВІТИ	220
Мазуренко Світлана Вікторівна ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ПРОТИДІЇ ЗЛОВЖИВАННЯ ПАТЕНТНИМИ ПРАВАМИ	224
Мартинюк Іван Вікторович ЗАХИСТ ПАТЕНТНИХ ПРАВ У МЕТАВСЕСВІТІ.....	227
Бакутін Артем Олегович ДО ПИТАННЯ ЗДАТНОСТІ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ СТВОРЮВАТИ ХОРЕОГРАФІЧНІ ТВОРИ.....	230
Бугаєць Альона Сергіївна РОЗВИТОК ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ТА ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В НОВИХ РЕАЛІЯХ.....	233
Гриценюк Владислав Олександрович ЗАХИСТ ПРАВ НА МУЛЬТИМЕДІЙНІ ТВОРИ.....	235
Здирко Єлизавета Михайлівна ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ РЕЗУЛЬТАТІВ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В СИСТЕМІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ УКРАЇНИ	237
Ларіонов Владислав Сергійович ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ УМОВНОГО ДОСТУПУ ДО МЕДІА-СЕРВІСІВ: ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ В УКРАЇНСЬКЕ ЗАКОНОДАВСТВО	241

СЕКЦІЯ 15. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ

Подцерковний Олег Петрович ЩОДО ПРОБЛЕМ РІЗЬКОГО ПОГІРШЕННЯ СТАНУ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ.....	245
Будурова Ганна Миколаївна ЗМІНА ПРАВОВИХ ТИТУЛІВ МАЙНА ДЕРЖАВНИХ І КОМУНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ: ПРАВОВІ НАСЛІДКИ ОНОВЛЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА.....	248
Гофман Олександр Рудольфович, Петров Володимир Володимирович ПІДТРИМКА ЕНЕРГЕТИЧНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ АСПЕКТИ.....	251
Добровольська Володимира Володимирівна ЩОДО ЛІЦЕНЗУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	254
Згама Антоніна Олександрівна ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У СУДОЧИНСТВІ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	257
Квасніцька Ольга Олексіївна ДО ПИТАННЯ ПРАВОВОГО ПОЛОЖЕННЯ ОПЕРАТОРІВ ДОСТУПНОГО ЖИТЛА У СВІТЛІ ЗАКОНОПРОЕКТУ «ПРО ОСНОВНІ ЗАСАДИ ЖИТЛОВОЇ ПОЛІТИКИ» ТА ЗАКОНОДАВСТВА ПРО НЕСПРОМОЖНІСТЬ.....	261
Попелюк Вадим Павлович ЩОДО СТВОРЕННЯ ДЕРЖАВОЮ МЕХАНІЗМІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА ЖИТЛО В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	264
Войнарівський Микола Миколайович ПРОБЛЕМИ АДМІНІСТРАТИВНО-ГОСПОДАРСЬКИХ САНКЦІЙ У ПЕРЕВЕЗЕННЯХ.....	267
Райчева Світлана Іванівна ВІДОКРЕМЛЕНЕ ПРОВАДЖЕННЯ ЯК КЛЮЧОВИЙ ІНСТРУМЕНТ КОНЦЕНТРАЦІЇ МАЙНОВИХ СПОРІВ У ПРОЦЕДУРАХ БАНКРУТСТВА	271
Артёмов Дмитро Володимирович ЩОДО ПОНЯТТЯ ГОСПОДАРСЬКОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ	273
Бабалунга Олесь Михайлович НЕДІЙСНІСТЬ АРБИТРАЖНОГО ЗАСТЕРЕЖЕННЯ В КОНТРАКТІ.....	276

Кирилюк Алла Володимирівна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції,
кандидат юридичних наук, доцент*

ВИКОРИСТАННЯ ШІ В ГАЛУЗІ ОСВІТИ

Сучасний світ вступає в еру, коли управління великими даними стає невід'ємною частиною багатьох професійних сфер. У цьому контексті освіта не є винятком. Використання технологій штучного інтелекту (ШІ) та великих даних змінює саму парадигму навчання, надаючи нові можливості для аналізу та прогнозування, що дозволяє створювати більш ефективні моделі навчання.

У грудні 2021 року Кабінет Міністрів України затвердив Концепцію розвитку штучного інтелекту в Україні до 2030 року, яка передбачає інтеграцію технологій ШІ в освітню сферу, а також в економіку, публічне управління, кібербезпеку, оборону та інші галузі з метою забезпечення довгострокової конкурентоспроможності України на міжнародному рівні [1].

Штучний інтелект (ШІ) – це галузь науки і технологій, яка займається розробкою комп'ютерних систем і програм, здатних виконувати завдання, які зазвичай вимагають інтелектуальних здібностей людини. Це може включати розпізнавання образів, обробку мови, навчання на прикладах, планування, ухвалення рішень та багато інших складних завдань. Сучасний ШІ значно відрізняється від того, як його зображують у науково-фантастичних фільмах: замість самосвідомих роботів, які мають емоції і мислять як люди, ми маємо справу з високоспеціалізованими інструментами, які виконують певні завдання швидше та ефективніше, ніж люди.

Штучний інтелект реалізується через різні технології та системи. Це можуть бути комп'ютерні програми, такі як системи для аналізу даних, пошукові алгоритми або персональні помічники.

Однією з ключових особливостей ери великих даних є здатність збирати, обробляти та аналізувати величезні обсяги інформації. У сфері освіти це відкриває нові горизонти для виявлення тенденцій у навчальному процесі, прогнозування успішності здобувачів освіти, розробки індивідуальних програм навчання, а також для підвищення ефективності викладання.

Прогнозна аналітика допомагає виявляти фактори, що впливають на успішність здобувачів освіти, визначати, які здобувачі освіти потребують додаткової допомоги, і які методи навчання є найбільш ефективними для кожного окремого здобувача. В результаті цього, освітні установи можуть адаптувати свої стратегії викладання до реальних потреб та можливостей своїх здобувачів освіти.

Одним з найбільш резонансних прикладів застосування ШІ у сфері освіти є ChatGPT – мовна модель штучного інтелекту, яка здатна генерувати текстові відповіді на запити, писати есе, реферати, статті та навіть програми. Попри свої

безперечні переваги у вигляді полегшення навчального процесу, ця технологія викликала значну критику.

Критики вважають, що використання таких технологій, як ChatGPT, дозволяє здобувачам освіти легко обходити традиційні методи навчання, виконуючи завдання без реального розуміння матеріалу. Це, на їхню думку, може підривати якість освіти і сприяти шахрайству. Однак важливо розуміти, що сам по собі ChatGPT не є причиною проблем, а лише інструментом, який може бути використаний як на користь, так і на шкоду.

Враховуючи швидкий розвиток технологій, вищі навчальні заклади повинні адаптуватися до нових реалій. Штучний інтелект змінює підхід до навчання та викладання і вимагає від вищої освіти нового підходу до організації процесу. Зупинимося на деяких перевагах використання технології ШІ в галузі освіти:

- ШІ дає можливість створювати персоналізовані навчальні програми для здобувачів освіти, що враховують їх індивідуальні особливості, рівень знань та інтереси. Це дозволяє здобувачам освіти отримувати більш глибоке та ефективне навчання, уникаючи стандартних підходів, які часто не враховують особливості кожного здобувача;
- дозволяє автоматизувати процес оцінювання студентських робіт, що зменшує навантаження на викладачів і дозволяє надавати здобувачам освіти зворотний зв'язок практично миттєво. Це також може покращити точність оцінювання та забезпечити об'єктивне оцінювання знань;
- використання чат-ботів на основі ШІ, таких як ChatGPT, може стати потужним інструментом для підтримки здобувачів освіти у навчальному процесі. Допомогати з пошуком інформації, поясненням складних тем, відповідями на питання, що часто виникають під час самостійної роботи. Вони можуть також сприяти інтерактивному навчанню;
- відкриває нові можливості для віддаленого навчання та доступу до освіти для здобувачів освіти з різних куточків світу. Завдяки онлайн-курсам, інтерактивним платформам та використанню ШІ для автоматизації процесів, здобувачів освіти можуть отримувати знання незалежно від місцезнаходження;
- за допомогою великих даних та штучного інтелекту можна здійснювати аналіз успішності здобувачів освіти на всіх етапах навчання, виявляти проблемні моменти і розробляти стратегії для покращення результатів. Наприклад, ШІ може виявляти, здобувачів освіти у яких проблеми з навчанням і своєчасно запропонувати додаткові заходи підтримки.

Однак впровадження ШІ в освіту не є безпроблемним. Одним із головних викликів є необхідність балансувати між інноваціями і традиційними методами навчання. Важливо, щоб ШІ використовувався для підтримки та покращення навчального процесу, а не для його заміни.

Розглянемо основні напрямки використання технології штучного інтелекту в практиці вищої освіти.

Навчальна аналітика або аналітика навчання – це процес вимірювання, збору, аналізу та представлення даних про здобувачів освіти та освітнє середовище з метою розуміння особливостей навчального процесу та його вдосконалення. Зокрема, навчальна аналітика допомагає виявляти, як різні фактори впливають на результати навчання, визначати ефективність навчальних методів і матеріалів, а також прогнозувати успішність учнів у майбутньому. Вчені виділяють чотири види аналітики: описувальна (описує, що вже сталося), діагностична (формулює висновки про причини того, що сталося), предиктивна (прогнозує, що відбудеться), прескриптивна (підказує, як можна досягти очікуваних результатів). Технологія ШІ використовується у всіх перерахованих видах аналітики. Наприклад, дослідники Fazal A. та ін. [2] розробили прогностичну модель для визначення успішності здобувачів освіти.

Персоналізація навчання визначається як одна з важливих пріоритетних характеристик, що забезпечує індивідуальну траєкторію в освітньому та творчому середовищі здобувачів освіти, їхнє соціальне та професійне самовизначення, реалізацію особистих життєвих планів і прагнень.

Дослідження у сфері персоналізації навчання спрямовані на управління навчальним матеріалом і процесом, адаптованими під конкретного здобувача освіти [3, с. 105].

Алгоритми в персоналізованих системах можуть приймати рішення залежно від вхідних даних; такі системи створюються з метою оптимізації навчального процесу та формування рекомендацій для конкретного здобувача освіти шляхом збору й обробки освітніх даних про нього.

Технології штучного інтелекту дозволяють відстежувати прогрес кожного здобувача освіти й коригувати під нього навчальне середовище та курси з урахуванням його досвіду й уподобань [4, с. 155].

Штучний інтелект в оцінюванні компетентностей здобувачів освіти.

Застосування штучного інтелекту (ШІ) у сфері освіти набирає обертів, особливо в контексті автоматизованого оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти. Завдяки розвитку технологій обробки природної мови (NLP – Natural Language Processing), комп'ютерні системи можуть аналізувати письмові відповіді здобувачів освіти, розпізнавати логіку викладу, граматичні та стилістичні помилки, а також оцінювати відповідність відповіді навчальним критеріям.

В останній час при оцінюванні компетентностей здобувачів освіти в рамках онлайн-навчання стали популярними системи прокторингу на основі технологій штучного інтелекту. Подібні системи здатні аналізувати поведінку здобувача освіти, який здає іспит дистанційно, без участі проктора, за допомогою таких показників: частота відведення погляду від монітора, спроби змінити вкладку в браузері, наявність сторонніх осіб на зображенні камери, чутність сторонніх голосів тощо.

Штучний інтелект у проектуванні смарт-кампусів. Смарт-кампус (розумний кампус) – це інфраструктура університетського містечка, оснащена сучас-

ними технічними пристроями та технологічними системами, які забезпечують його функціонування.

Метою створення розумних кампусів є формування інноваційного простору з передовими технологіями, що використовуються в усіх процесах: у побудові освітньої діяльності, роботі університетських центрів і повсякденному житті здобувачів освіти та працівників.

Передбачається, що такий проект дозволить здобувачам освіти мати швидкий доступ до розкладу занять, знаходити навчальні аудиторії, отримувати зворотний зв'язок від викладачів і адміністрації закладу вищої освіти.

Отже, реалізація технологій штучного інтелекту в практиці сучасної вищої освіти повинна здійснюватися в двох напрямках: впровадження цифрових сервісів та інструментів на основі ШІ в діяльність вищого навчального закладу, розробка та включення дисциплін і освітніх курсів з ШІ в навчальні плани підготовки здобувачів освіти усіх напрямів та спеціальностей.

Список використаних джерел:

1. Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 02.12.2020 р. № 1556-р. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-%D1%80#Text> (дата звернення: 16.04.2023).
2. Fazal A., et al. A predictive model for predicting students academic performance. *Proceedings of the 10th International Conference on Information, Intelligence, Systems and Applications (IISA)*. 2019.
3. Rana K., Abbas A. Artificial Neural Networks in e-learning personalization: a review. *International Journal of Intelligent Information Systems*. 2016. Vol. 5. No. 6. P. 104–108.
4. Гриценчук О. Використання штучного інтелекту в освіті: тенденції та перспективи в Україні та за кордоном. *UNESCO Chair Journal «Lifelong Professional Education in the XXI Century»* / голов. ред. Г. Соцка. Київ : TALKOM, 2024. Вип. 10. С. 152–161.

Ключові слова: викладачі, здобувачі освіти, штучний інтелект, технології, освіта, аналітика, персоналізація, оцінювання, компетентності, навчання, проектування, смарт-кампус.

Keywords: teachers, learners, artificial intelligence, technologies, education, analytics, personalization, assessment, competencies, learning, design, smart campus.